Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 10 НОЯБРЬ, 1988 ШУ. ★ № 134 (7637). ★ Мах 3 кеп.

ВАЙ БОЛАМ ЮХАБАРГБОАЦАШ БА

ЦIеча майда тIа хинна военни парадн къахьегамхой демонстрации

Шоана бIаргадайри мишта низ айлуш яр демонстраци? Іуйрийна шоай цIеношкара арабувла нах колоннашка вIашагIа кхийте. ЦIеча майдане болхача дуккхача нахах дIакхет. Тахан а, 7 ноябре, цу тамашеча болама бIарахьежаш советски обществерча динамични процессашца буст Іа из. Иштта перестройкас а динза даргдоацар кхетадарца хIаравар дIалаьцав, дуккха нах социальни творчествана юкъеззаб, деррига халкъ доладалийтад. ДIахьалхашкахьа даха тешаме а бIуболийта а ориентираш еннай вай болама КПСС XXVII съездон XIX Ерригсоюзни партконференцен. Уж я демократизаци, гласность, экономически политически реформаш.

XIанз гуш долча хувцамашца дIахьокх социальни идея вахаре мегаш хилар. Цунна дола тешал да 1917 шера октябре хержа никъи ЦIеча майданера таханара торжествон.

Мехка керттера майда цIенхаштта торжественни кийчъенна я. Исторически музея зданегахьара цIей дездеш болхачаргахьа ерзаяь я «Октябрь — керда дуне кхолла юхь дIайолаяьр» яха уйла тIаоза панно. Укказа я болхлойн ахархойн дунен тIа эггара хьалхарча паччахьалкхен графически символаш а — марси жIови, пхи са бола седкъа.

ГУМ-а фасада юкъамоттиге — В. И. Ленина монументальни портрет. Ильича портрета аьрда оагIорахьа я тахан къаьстта эшаш долча цу турпалча шерий «1917 — деррига Іаьдал Советашка», «Революци», «Лаьтта ахархошта» яха лозунгаш тIа дола панно. Паннона аьтта оагIорахьа да вай заман маIан дола «Перестройка, керда политически уйла», «1988 шу — хIама хьаде деза ха, практически гIулакхий ха» яха дешаш.

Кремлевски пена дIоахала 15 союзни республика хоза кийчдаь гербаш да. СССР Паччахьалкхен герба гонахьа хьаьхьокх вай мехка вежарашха долча халкъий цхьатарра нийсхо хилар.

Дукха нах ба хьаьший трибунаш тIа. Уж хьалйизай ленински парте ветеранаша, Октябрьски революце доакъошхоша, гражданскин Сийлахь - бокхача Даймехкен тIемай турпалаша, Іилман культуран деятелаша, космонавташа. Укказа я дипломатически корпус.

ЦIеча майдано тIоараш тохарца тIаэц Коммунистически партен Советски паччахьалкхени деятелаш.

Мавзолея центральни трибуна тIа боьл новкъостий **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. А Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, О. Д. Бакланов.**

Укказа ба гIорбаьнна советски военачальникаш.

ЦIеча майдана брусчатка тIа парадни строе нийсденна латт Московски гарнизона эскар.

Спасски гIала тIарча куранташа хоам бу 10 сахьат даларах. КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, СССР оборона министра эскара инарала Д. Т. Язова хьаьц парада командующи волча эскара инаралгара К. А. Кочетовгара рапорт, эскарга хьожаш чакхвоал, цIейца дIаькъалбувш параде дакъа лоацараш.

Цул тIехьагIа эскара инарал Д. Т. Язов трибуна тIа воал, къамаьл а ду.

* * *

Дуккхача наха цхьатарра оала «Ура!» майдане чакхдоал. Екаш я Советски Союза Паччахьалкхен гимн, артиллерийски салют хьахоз.

Дуккхача шерашкара хьайоагIача традицегIа эггара хьалха майдан тIа боьл военно - музыкальни училища дешархой. Цар йоаккха йиш хьаллоац эзартрубни сводни оркестро.

Строе ба военни академешка дешабагIараш, лаьхкерча военни училищей курсанташ — эскарен флотен эпсарий корпуса доккхаллн кхоанен.

Эза тай санна нийсбенна, Даьхено даьдайи дайи тIема традицен тийша касталашха дIалургIойла кагий нах суворовцаш, нахимовцаш гучабаьлча трибунаш тIара бараш раьза хиле хьов.

Сводни оркестра музыко хьахазийтац тIехь-тIехьа чIоагIагIа хула моторий тата. Исторически музея здани шин оагIорахьара дIалаьца долалу М. И. Калинина цIерагIча гвардейски мотострелкови Тамански дивизе тIема машиний аьшка тоатол. Йоккха говзал дIахьокх парашютно - десантни полка водителаша а. Десантникий тIема машинаш хувц Ю. В. Андропова цIерагIча гвардейски танкови Кантемировски дивизе колоннаша.

ТIехйоал шоаш лела артиллерийски установкаш, цIи хезача «Катюшашкара» хьайолаенна йола реактивни артиллере тIема машинаш, зенитно - ракетни комплексаш, лаьттарча эскара ракетни установкаш.

Массехк шу да ЦIеча майдане парадни строе стратегически ракеташ йоаца. Цо тешал ду РСМД хьакъехьара исторически советско-американски Договора кулгаш яздара тIакхоачавеш керда уйла котъялара. Котдаьннача хьаькъала луш дола салют санна дек договорага хьежжа кIезигагIеи юккъера гаьнен йолча ракеташ планагIа дIайоахаш Сарыозекерен Капустин Яререй эккхамаш. Из а ба болам, ядерни боацача машарга бода болам. Арсеналашкара дIайоал ядерни ракетий бIарча класс. Цар образецаш выставочни экспозицешка мара юсаргьяц. СССР Герзашцарча Низий Центральни музее хIанзле отдаьдаь да цхьа моллагIа доаца предметаш—дIаьккхача ДСД-10 яхача ракета гаргаш. Иштта йола экспонаташ дунен тIема музеяшка дукхагIа хургья, нагахьа санна герз дIадаккхара процесс кердача соглашенешца дIахьош хуле.

Парада тIехьара аккорд а хинна дIаэттар Мавзолея хьалхашка гIолла вIашагIкхийтта военни оркестр чакхъялар.

ЦIе майда, ма дарра аьлча цIеча беса ерз: из хьалъюз эзари бархI бIаьи знаменосцо. ЦIеча байрахгаш тIа— В. И. Ленина портрет. «БIаь шерий дIоахалла яхийла сийлахь - воккхача Ленина цIи а цун гIулакх аI» — яха дешаш дек майда тIа гIолла.

Пионераша зизаш лу партен Советски паччахьалкхенни кулгалхошта.

ЦIеча майда тIа бовл демонстранташ. Колоннашта хьалхашка — Москван байраках тIайола установка. Машина тIа ба карарча шера хьалхарча нйс бетта хьинаре къахьегарца белгалбаьнна столицерча районий викалаш. Царна юкъе ба Іилманхозяйственник Р. Вартанов, «Знамя» яхача машинаш еча завода слесарий - сборщикий бригадир А. Григорьев, МВТУ студент О. Коваленко, хьехархо А. Корнеева, спецсплавашта обработка яра завода токарь Б. Кистрин, берий лор О. Потапова. Цу массанеша бокъо яьккхай шестий хьаелла перестройкана хьинаре дакъа юкъедахьарца, къахьегача, дешача, социалистически яхьеторамаш дахарца.

Вай перестройке хIаравар лоархIаме а эшаш а ва. Теркам тIаозаш да демонстранташа дахьа производстве хьалхалаттарий, кердадар кхолларий портреташ. Вай деррига а, духхьал дехкаш кхоачашду нах хинна ца Іеш, кхолламе къахьегамхой хила йиш йолаш да. Цудухьа чакхйоаккхаш я вай обществе радикальни экономически реформа. Боахама расчет, аренда, боахамера Советий лоархIам айбар, демократизаци, гласность — гой, уж да-кх доллача хIаман да эше ва ала советски сага бокъо луш дола гIулакхаш. Болх беча моттиге, шийи городе, шийи мехка.

Москверча № 3 йолча мебельни фабрика отделочникий бригадир Киселева Марина Васильевна тхона яьзар цу даькъерча столица къаьнагIйолча предприяте викалашта бе доалла докхха портрет бIаргадайча. Цу тIа бригадир яьккхай шийи бартайнача коллективаца цхьана. Цунна дош лу.

— ЦIей хьатIакхоаччаш тха Баумански районо планал совгIа арахийца халкъа эша товараш 18 миллион сома маьха да. Тха коллектива дакъа а да цу юкъе: кхаьшерен ах шерен заданех бригада лоархIаяьй цIей хьатIакхоачача деношка. Ма хеталаш, из качества чотагIа да, аьнна? Йовзий шоана «Ольховка» яха корпусни мебель? Из оаха хьаеш я. Тикашка из сихха дIаэц. Из дика хилийтар вIаштIехьдаьккхад оаха, хIанз тха декхар — цу тайпара мебель рынка ма эшша хьаяр.

ЦIеча майдан тIа гучайоалл «Правда» яхача газета йоккха макет. Разворота тIа дIаяздаьд—«гласность». Марше ба «Правда» яхача КПСС ЦК издательства печатникаш. Дукха шераш да укказа И. А. Шкуратова болх бу.

— Тхона массарел хьалхагIа хов деррига дуненна кхоана арадоалача газеташ тIа мара деша йиш йоацар, — йоах Иван Алексеевича, — «Правда» а ккхийола изданеш а арахецаш тхона дикагIа гу гласноста, демократизаце, хIара дийнахьарча болама процесс шерлуш йоагIалга. Цхьабакъда, кепайоазонера цу тайпара хувцамаш массанена чаме хетац. Къаьстта критика зонел арахьа баха да Іемарашта, ца ховрашта, ца ловрашта. Сон са новкъостийн цхьан дагара да: перестройкана гласность цIена фо санна эшаш я.

ХьатIакхьачай практически гIулакхаш дара ха. Цох дувцаш я транспоранташ а. Москверча машинаш ераша дунен боараме йола продукци арахецилга цхьан шера 27-негара 40,8 процента кхоачаш айъеннай», — иштта дешаш го йиш я Кунценски района колоннага хьежача. «Ер шу доладелча гIоне Москве наха дIаеннай 39 эзар керда квартира» — йоах гIишлонхоша. «ВорхI эзар болча зIамигача москвичаша берий бешамашкен яслешкен новоселье яьй», яхаш хоам бу Фрунзенски района демонстранташа яхьача транспаранто. Царна дIагIатоха: эксплуатаце дIаенна 3 поликлиника, московски торговлен карта тIа хьахинна керда 77 тика, Бабушкински районера колхозни рынок. Цар тешал ду вай экономика наьха вахарера хьашташ кхоачашдаргахьа дIаерзаш йоагIалга.

Столицерча Тимирязевски района транспаранташа хоам бу «Московски низковольтни аппаратура завоз» яха Кооперативни предприяти» хьаярах. Массехк шу хьалха СССР электротехнически промышленноста министра приказагIа из предприяти дIаяьккхаяр, рентабельни йоацаш хилар бахьан долаш. Бакъда, коллективо завода кхел хано дIадеххача тайпара къоастайнр. Предприяти арендагIа лелае дIанийцар цар, цига болх беш бараш ши бIаь саг кIезиг а баь, керттерча даькъе кулгалдара персонала чотагIа а долаш. Арендо сихха дегIайоалаю саг производства да хилара уйла. ХIаьта да беррига низ дIалуш къахьегаш хул. Хьалхарча бетта къахьегама овсарле укхаза 6 процент лакхъелар.

ЦIеча майда тIакхоаччача — столицера хетаргахьа эггара лоацагIа йола магистраль — Исторически проезд — йолчча хьалъайеннача моттиге гIолла чакхбоалача хана цхьатарра кулгаш хьалоац мугIаре боагIача кагирхоша. Массехк бутт хьалха, укхаза, — лаьттара а доацаш, бIаьшерений — тIоанашкара вай историе вещественни дагалоацам хьаоахкаш яьлла экскаватор соцае езача хана санна. Города бокъонца бола патриоташ хилар бахьан долаш соцадаьдар Исторически проезде деш хинна ремонтни балхаш, хIаьта укхаза баьхкар археологаш. ХIаьта кастлашха укхаза корайир сенсационни хIама — духхьашхара московски берестяной грамота. Оахкамаш деча хана корайир Китай — города Воскресенски коанаIарий, Иверски киноза а монетни ковна а лардаш, XIII—XV-ча бIаьшеренашка хьалъяь хинна Московски посада гIишлош, Неглинная яхача хин тIа гIолла тиллача Каменни тIийх юхейнса юхкаш. Духхьал факташ хиларал совгIа, вай историе тIоанаш да уж. Тахан духкагIа лораде даьннад вай уж. Историех дар долчча бесса дувца доладаларо кхоаненах низ болийт вайга, социалистически идеалех бола тешам чIоагIбу.

Революционни эргалонаш атта юеннаяц цIаккха а. Цхьабакъда, массай дийна кхоллам сомабаьккхача перестройкас тIа-тIа дукхагIа шийна тIехьабоах духхьал тIехьабараш хинна ца Іеш, иштта Іалаьмате боккхача, хIама хьакхоллаш болча балха тIа хьинаре дакъа лоацаш бараш а. Цунах латт вай дIахьалхашкахьа ухилга юхатохалург ца хилара тешал. Социализма наькъагIа, Октябра наькъагIа дIахьалхашкахьа ухаргхилара тешал.

(ТАСС).

СУРТА-ТIА: РСФСР Министрий Совета зданин СЭВ зданин йола моттиг. А. СОЛОВЬЕВА сурт. (ТАСС фотохроника).

Октябра наькъагIа

Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

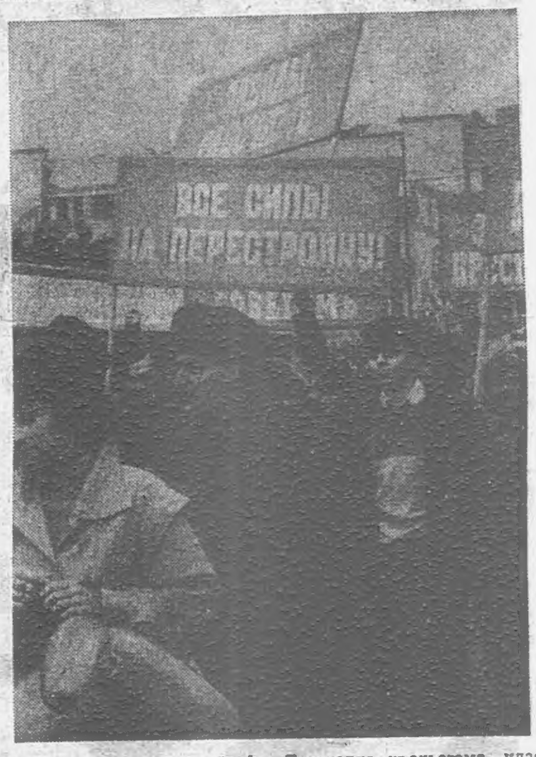

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 71 шу дизар. Цунна хетадаь цIей дездеш яр Нохч - ГIалгIайче а. Ди тIехьагIа, къаьстта укх тIехьарча шерашка, къаьггагIа гучадоал мехна а историена а Октябрь мел боккха лоархIам болаш ба... Октябра хIара шера вай социалистически Даьхено коммунизмагахьа керда гIа боакх.

Нохч - ГIалгIайчен столице — Грозне демонстраци чакхъяргйола майда Іалаьмате хоза кийчъя я, цига гуллуш ба цIей дезде кийчбенна грозненцаш, хьаьший. ЗаггIе белаш, дегаш гIоздаьнна болча наха тара я город. Зиззашца, ахкиргашца кхаьла я еррига майда. ДIа мел хьежача гуш да плакаташ, транспаранташ, цIе байракхаш, лозунгаш. Ше йолчул йIаьхегIа хет Грозный. Городе мел йолча моттигал а эргаш я демонстраци хургйола майда.

Вай мехкарча наха боккха лоархIам болаш да ер шу. Перестройко белггалара болар даьд советски халкъа вахаре. Дукхадар хувцаденнад. Хьинаре къахьегаш болча беррига советски нахаца цхьан мугIаре а этта латт Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой а. ДегIабоагIаш, айлуш боагIа республика халкъа боахам, культура, промышленность, ди тIехьагIа дикагIа а дукхагIа а арахец продукци. ХIаьта тIайоагIача хана къахьегама хьинар айлургхиларах шеко яц.

Трибуна шин оагIорахьа доахи КПСС ЦК Политбюро члений портреташ.

Майдан тIа екаш я музыка. Кийчъенна латт оркестр. Іуйрийна итт сахьат доаллаше а трибуна тIа боал Нохч - ГIалгIай республика партийни, советски органий кулгалхой, комсомола викалаш, парте, тIема, къахьегама ветеранаш, производства хьалха латтараш.

Советски Союза гимн ека йолалу. Октябрьски цIейна хетаяь къахьегамхой демонстраци дIайолалу.

Майдан тIа боал Даьхен цIейна йоаржаяь хиннача социалистически яхье котало яккха аьттув баларах демонстраце хьалха отта бокъо ева бола города дикагIбола къахьегамхой - знаменосцаш.

Царна тIехьа боагIа парте, комсомола, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема, машарча къахьегама ветеранаш. Республике сийдеш, Октябра Даьхен дийна бола тешаш да уж. Истори хьалаьд цар шоаш. Таханарча кагирхошка хьежаш, гIоза вахар бIаргагуш белакъеж уж, сабарре гIа боах.

Екача маршаца шоай гIа нийсбеш майдан тIа гIолла трибунана хьалхашка боал Грозненски гарнизона бIухой.

Уж ба хьалха болхарашкара эстафета хьанйцараш, Даймехка тIем тIа шоай са ца кходеш, майра лийтарий къонгаш а къонгий къонгаш а.

ТIехьа боагIа кагирхой. Таханарча къахьегама класса когаметта дIаотта безаш бола, болхлой профессеш караерзаеш боахна профтехобразоване викалаш боагIа тIаккха. Беррига кагирхой юхь сийрдаьнна, дегаш гIоздаьнна ба.

(Долалур. ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

СУХАЛБЕ БЕЗА

Назрановски района кхаш леладераш карарча шера тIехьара культураш чуэцаши кердача шера хьувкъама лард йоллаши ба. Масала, массехк ди хьалха «Назрановский» совхоза кхашка укх тайпара сурт дар. Чуэца езар 2071 гектар йолча, чуйца яьннар 771 гектар хьажкIаш мара яцар. Шекара свеклаш чуйцаяр 328 гектара тIара, хIаьта 120 гектара тIа яраш кулг тоханза яр. Цул совгIа, генараш дIадийна 80 гектар а комбайнашка хьежаш яр. Ер материал кепатохача хана цхьацца хувцамаш хургда цу цифрашка. Дале а, хьувкъа чуэцара тIадерзадаь балхаш укхаза ледара лел аьлча харц хургдац.

Чуэцанза йисача культураша дIалаьца лаьтта аха вIаштIехьа дац. Цудухьа геттара тIехьадоалаш латт боахаме гурахьа дувш дола ялаташ дIадувлга. Эзар гектар совгIа майда я сихха уж балхаш чакхдаха дезаш. Кхы дикагIа хьал дац зяба лаьтта оахачеи из кийчдечен. Цох ялхлагIа дола дакъа мара октября тIехьарча деношка аьха даьннадацар. ХIана нийсденнад из?

Эггара хьалха болх нийсса вIаштIехьа ца баккхар бахьан долаш. Тхо пига хиннача дийнахьа пхи-ялх трактор мара яцар лаьтта оахаш. Уж а цхьан сменагIа мара хилац укхаза.

ТIехьадаьннад хьажкIаш чуэцара балхаш «40 лет Октября» яхача совхозе а. Массехк ди хьалха укхаза из культура чуйцаяр 995 гектара тIара. Йиса майда — 1405 гектар. ЦаI да белгалдаккха дезаш: боахаме хIанз дукха даьд юхейиса хьажкIаш сихха чуэцара. Ялат чуэцаш йолча СК-5 яхача комбайнаш тIа ЧНК-4 яха жаткаш а ехка, болх бу укхаза. Дийнахьа 18—20 комбайн хул хьажкIий кхашка. Цул совгIа, республика кхыча боахамашкара оарц а дийхад совхоза кулгалхоша.

ХьажкIаел совгIа чуэцанза яр коартолаш, генараш. Цо юхатетт зяба лаьтта ахара балхаш. Бакъда, мукъадаьнна кхаш цу сахьате кIалтIатохар укхаза. Из болх беш хул дийнахьа 12—14 агрегат. Гурахьа дувш дола ялаташ дIадера 3 эзар гектар кийчъяьй совхозе. Цох дукхагIдар дIадийна даьннад.

«Экажевский» совхоза кхаш леладераш хьажкIаш чуйца бала гаргагIертабар, цхьабакъда, хьаахка езаш яр 151 гектар коартолаш. Нагахьа санна гурахьара ялаташ дIадерен зяба лаьтта ахареи балхаш дика чакхдахарах дувце, цIенхаштта бехк баккха беза А. Гандалоев агроном волча № 1 йолча бригада коллективана. Мела лелар укхаза гIулакхаш. ХьагучогIа, кIезига новкъостал ду бригадана Х. Яндиев керте латтача совхоза агрономически службас а.

ХьажкIаш чуйца боалаш латтар «Маяк» совхоза кхаш леладераш. Паччахьалкхенга ка бола ялат, лекара свеклаш йохкара план тIехкхоачашъяьй укхаза. Масала, хьажкIаш, план 250 тонн йолаш, хIанзле ехкай 300 тонн. Хьинаре къахьийгад уж толамаш доахача звеньевой Р. Муцольгов, бригадир Х. Аушев керте латтача коллективаша. Цунга хьежжа гIулакхаш дар кердача шера хьувкъама лард йоллача а. Гурахьара ялаташ дIадера планаш кхоачашъяь а баьнна, кхы тIа а ги дIадувш бар совхоза механизаторашш.

ТIаккха фу хьал дар совхоз - техникуме. Тхо цига хиннача дийнахьа чуйца яьннаяр 380 гектар хьажкIаш, йисараш 220 гектар яр. Кхай тIа болх беш цхьа комбайн мара яцар. Кхы ца йохаш, йоачан юкъе па эккхаш цо къахьеге а. дукха денош дезаргда цунна беррига хьувкъам чуэцара. КхоалагIа дакъа гурахьа дув ялаташ мара дIадийнадацар совхозе. Садуаш дар ялат дIадера лаьтта кийчдеча этта хьал а. Цу тайпара мара йола еррига а 30 гектар мара яцар укхаза хIанзарчоа. Зяба лаьтта ахарах вIалла дувцалга а дац. Из дош тесса дитадар совхоза кулгалхоша.

Іа гаргагIертад. Дукха ха йисаяц лоа дилла а. Мело ца еш чакхдаха деза кхашкара балхаш. Из дара бехктохаме ва хIара кулгалхо, хIара ахархо.

М. МАРТАЗАНОВ,
Назрановски РАПО керттера агроном.

Октября наькъагІа

Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагІо тІа).

Профтехучилищай дешархошта тІехьа боагІа хоача дувхарца кийчбенна бола Грознерча школай дешархой. Зизайх, плакатех, транспарантех хьалйина я цар колонна.

ТІакхха майдан тІа йолгорода районаш.

Сийлахь - боккхача Октября 71 шу дизара сийна шоаш даьха къахьегама толамаш белгалдоахаш дола рапорташ, лозунгаш, транспаранташ, плакаташ, зизаш дахьаш боагІа Старопромысловски районо къахьегамхой кхоач трибунана хьалхашкарча майда тІа. Царна хьелхабаьнна боагІа районо эмблема, цІе байракхаш яхьаш бараш. Хоза кийчъль, біарг тІаотташ я мехкдаьтта вышка тІа йоалла эмблема, цІеча байракхашца, шарашца, зизашца ега я къахьегама коллективай колоннаш, сакъердаме белаш, «ура» яхаш махьарч детташ боагІа деташ гІоздаьнна бола нах. БІубенна гІа боах цар. Из тамашийна хІама а дац. Республика халкъа боахама эггара къаьнагІдолча даькъа мехкдаьттахоша шерра социалистически яхь йоаржаьяр цІейна хетаяь, хІаьта цу къахьегама кьовсаме доккхий толамаш даха аьттув а бьаьнаб цар, тІехкхочашъяьй дерригача техникоэкономически хьокхамех йола итт бетта задешеш, лакхъеннай къахьегама овсарле.

Революционни, къахьегама, тІема традицеш дІахо а хьош, района мехкдаьттахой, бурувдеттараш, машиннашъераш, транспортникаш, гІишлонхой, кхыча доакъой къахьегамхой шоай доккха дакъа юкъенхухьаш ба тахан мехка, республике шерра чакхйоаккхача перестройке, демократии гласности кІоаргъеча, хьинареча къахьегама тІехьа шерра яхь йоаржаеча. Района къахьегамхой колоннашта юкъе а белгалбаьнна ба уж. Карара шу доладелча денз йиззача боахама расчетеи шо-шоашта финансированаш ечеи, кердача системагІа болх беш йолча «Грознефть» объединене барттайнача, интернационални коллективо беттагара беттага алсамдоах ший толамаш, производственни хьокхамаш лакхду, балха юкъенхувл хІанзарча ханара кердагІа мел йола методаши технологически процессаши.

ЦІеча байракхаша, транспаранташа хозъль кийчъяь я трибунана хьалхашка гІолла чакхйоалаш йола «Старогрознефть» «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтти гази йоахача, «Грознефтегаз», бурув йохара балхий управленей къахьегама коллективай колоннаш. «Сийлахь - боккхача Ленина васкеташта мутІахьа хилар — вай йоахача коталонний кІийлеь», «СССР- — цаІйола дуккхача къамех латта союзни паччахьалкхе», «КПСС политика — машаран хІама хьакхолларан политика», «Гонахьара Іалам лораделга — дерригача халкъа гІулакх» яха а кхыдола а лозунгаш дахь цар.

Сийлахь - боккхача Октября цІей лоархІамеча хана дезду советски наха санна республика бахархоша а. XIX Ерригсоюзни партийни конференце перестройка кІоаргъяра, Іилма-технически прогресс сихъяра, радикальни экономически реформа юкъейоалаяра белгалдаьхача хьалашка бахаш а къахьегаш а бола вай республика коммунисташ кийчлуш ба кастта хургйолча КПСС обкома XX-ча партийни отчетно-хоржама конференцега. Цунна сийдола совгІатташ кийчдара республика промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарча мугІаре латташ я «Грознефтегеофизика» треста, СССР 60 шу дизара цІерагІча «Оргтехника» производственни объединене, «Грознефтемаш» завода, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни завода, кхыча цхьайолча предприятей коллективаш. Уж я йис бетта баьча балха итогегІа КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ а ЦІе байракхаш а луш, республика Сийлен улга тІа яьхарашта юкъе.

Шоай къаман костюмаш а ювхаш, халхараш деш, иллеш доахаш трибуна хьалхашка кхоач республике лоархІаме гІишлош хьалъеш йолча Болгарски гІишлон группа викалаш. Дег тІара доагІача дІайхача дешашца моаршал хоатташ, боккхача безамца тІаэц уж трибуна тІа латтараша, хьахоз халкъий доттагІал хестадеш дола ловцаш.

Старопромысловски района колоннана тІехьа гучабоал Октябрьски района демонстранташ. Цох хоам беш я хьалха йоагІача автомашина тІа йсалла райсна эмблема. ТІакхха гучабоал знаменосцаш. Дегаш айденна, иразе белаш ба нах. Трибуна тІара дек царга моаршал хаттара дешаш, царна доаха ловцаш. Таханарча ден набат а хинна дІаэттад перестройка, гласность, демократизаци, аренда яха дешаш. Царех дувцаш я демонстранташа яхьа лозунгаш, кхайкаралаш. Наха шоаш а кердадоах уж.

Тахан Октябрьски район город Грозне йоккха промышленни район я. Уьхаза вах 113 эзар саг. Царех 32 эзар парте, тІема, къахьегама ветеранаш ба, 17 эзар саг школашкен профессионально - технически училищашкен деша багІа. Машиннаькъа транспорте, тайптайнарча промышленни предприятешка къахьегаш ва 20 эзар совгІа саг.

Белгалдаккха деза Октябрьски район йоккхий революционни, тІема, къахьегама традицеш йолаш йолга. Цун бахархой дуккха а сийлахьа цІераш мехка исторе дІаязъяь я. Тахан уж цІераш лелаю городерча улицаша, паркаша, майдаша.

Царех ба: Советий Іаьдал бахьан шоай дегІамаш Іодехка, 100 дийнахьа лаьттача тІемий доакъошхо, броненосца командир Ф. Д. Голикоз, 1919 шера подпольни партийни организаце секретарь К. К. Лозовецкий; Сийлахь-боккха Даймехка тІом лаьттача шерашка фашистсни гІаьрахошта духьаллатташ шоай вахар дІаденна машиннаькъахочун воІ, Советски Союза Турпал инарал Н. Н. Михайлов, летчик, Н. Н. Хрусталев, 1976 шера пассажирский поезд кІалхарбоагІахаш венна машинист Ф. А. Табачный, № 46 йолча школа выпускник, Советски Союза Турпал Афганистане ший интернационални дешхар кхоачашдеш душманий пхеллеш вожаваь Г. Демченко, дуккха кхыбараш.

ЦІейна накъадоагІаш йсаржаяь хинна социалистически яхье город Грозне 2-гІа хоттаг яьнгхай Октябрьски районо. Карарча шера хьалхарча йис бетта цуч промышленни предприятей коллективаша платтІех арахийцай 3,9 миллион сома маьха продукци. Диъ миллион сом мах болаш да района къахьегамхоша планал совгІа арахийца халкъа боахама эша товараш. ГІадвугаш я экономически социальни даькъе дегІаахара темпаш а: уж 113 процент гаттта лакхъеннай. Болх беча цхьан саго деш дар 13,3 процент дукхагІа да. Рознични товарооборота план 109,4 процент, цІена пайда банкхара план 162.2 процент кхсечашъяьй. ЛийрхІачул 1,4 миллион сом дукхагІа хул из. Наха бытовой гІулакхаш деча даькъе оттальча плачал совгІа 158 эзар сома маьха балхаш даьд.

Районе предприятештен организацештен юкъе Сийлахь-боккхача Октября 71 шу дизара сийна йоаржаьяча социалистически яхье толамаш даьхад «Промавтоматика» НПО опытни завода, «Дружба» яхача картонажни фабрика, «Гроздрубопроводстрой» треста чуйоагІача СМУ-1, машиннаькъа дистанце, «Главюжтрубоводстрой» № 2 йолча ОРСа, «Чечингагропроект» института, «Нефтемашремонт» контора, электрически сетей Грозненски предприяте къахьегама коллективаша. «Промавтоматика» НПО опытни завода радиоаппаратура монтажникийн регулировщикийн бригадаш, «Гроздрубопроводстрой» треста СМУ-1 № 2 йола участок, машиннаькъа дистанце № 3 йолен «Дружба» яхача картонажни фабрика переплетчикийн бригадаш, «Чечингагропроекта» института сметно-экономически отдели комплексни архитектурни мастерсконий динагІа лаьрхІай шоаш сайна йолча подразделенешта юкъе.

Цудухьа дегаш айденна ба октябрьцаш. Аьрда оагІорахьа хьалха боагІа машиннаькъахой, царна лалла, аьттехьа, гуш я «Промавтоматика» НПО эмблема. Трибуна хьалхашка гІолла чакхбоал «Силуэт» объединене, химически завода, «Чечингагропроект» института, «Нефтемашремонта» контора, медучреждений къахьегамхой. Цер адресагІа доаха ловцаш да хьахозаш. ДІаьхдаь «Ура» аларца тІаэц уж наха.

ДІайолалу дунен революце бьаччан — Ленина цІи лелаеча района демонстрантий колонна. Кховзткъеи итт эзар болхло, инженерно-технически болхло, гІулакхера нах ба района промышленни предприятешка къахьегаш. Перестройка вай обществе чІоагІлуш йоагІалга тешал деш я 1988 шера хьалхарча 9 бетта район социально-экономически даькъе дегІаяра итогаш. Производство дегІаяра темпаш соахка унх хана хинарел 14 процент лакхагІа я. Йис процент айеннай къахьегама овсарле, 20 процент дукхагІа боаних цІена пайда. ЛийрхІачул 12 миллион сома маьха дукхагІа арахийцад халкъа эша товараш. ХІаьта бытовой гІулакхаш дара организацеша хІанзле кхоачашдаьд шера декхараш. Района транспортникаша планал совгІа 50 эзар тонн халкъа боахама мовхьаш дІа-хьа дихьад. Кхы а да белгалдаккха дезаш: наха баха эша фусамаш эксплуатаце дІаялара план 105,3 процент кхоачашъяьй районе.

Социалистически яхье толам баккхарах тахан демонстрантий колоннана хьалха хила бонъо яьккхай «Грознефтегеофизика» производственни объединене, швейни производственни объединене, художественни промыслай производственни объединене, макаронаш еча фабрика, «Грозненское-1» яхача автотранспортни предприяте, «Чечингкоотранс» яхача автотранспортни объединене, кхыча предприятейн организацейн къахьегама коллективаша.

Районе болх беш ва XII пятилетка хьалхарча кхаьв шера планаш кхоачашъяь ваьнна эзар совгІа саг. Царех цаІ «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода литейщикий бригадир Т. Киричук.

Дегаш айденна, трибуна тІара шоашка хеттача моаршал «Ура» яхаш жоп луш боагІа Ленински районе дешархой, студенташ, творчески организацей викалаш. Царца ба Грозненски мехкдаьтта института, Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета, лаьрхІа йолча юкъерча заведеней дешархойн студенташ. Тахан балам багамах хетта боагІа уж къахьегамхой коллективашца.

Города центральни майда тІа йоаллача Заводской района къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октября дезача цІейца даькъала бувцаш дола дешаш дек репродукторашца чу гІолла. Іалаьмате хоза кийчъенна йоагІа колонна. ХьалхабоагІарий бе йоахк союзни республикай. �цІе байракхаш, района эмблема, транспаранташ, лозунгаш. Дегаш гІоздаьнна болаш трибунана хьалхашка гІолла чакхбоал «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене мехкдаьтта чакхдоахараш, химикаш, энергетикаш, промышленни предприятей болхлой, Іилманхой, транспортникаш гІишлонхойн, халкъа боахама кхыча участкай болхлой. Района предприятешта юкъе кертера лоархІаш йолча мехкдаьттеи мехкдаьттахимеи промышленноста дуккхача къахьегама коллективаша доккхий декхараш тІаніцадар деача цІейя сийленна накъабахкара. Уж кхоачашдарех доккхал а деш, рапорташ деннад цар.

Перестройкас, демократеи гласностеи Іалаьмате чІоагІа хьинар айдаь къахьегача заводчанаша доккхий хувцамаш даьд районе. Болх бе йолаялийтай боккха низ бола мехкдаьтта чакхдоаха Г-43-107 яха установка. Из хьалъеча хьинаре дакъа лаьшад вай доазол дехьарча новкъосташа — Чехословакера специалисташа. ХІанзехьа итташ миллионаш сомий маьха продукци чакхъяьккхай установка операторашца. Цун коллективе къаьстта белгалвоалаш ва воккхагІвола оператор, дуккхача паччахьалкхен совгІатий кавалер В. Негоднов.

Районе болх беш я керда трамвайни лини, бахархошта хьалдаьд духхаквартирни цІенош, промышленни а социально - культурни а объекташ.

Октября хетаяьча демонстраце дакъа лоацача района къахьегамхоша дІадовзийт шоаш даьха производственни толамаш, тІехкхочашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план, эзараш сомий маьха я планал совгІа арахийца продукци.

Геттара хоза кийчъенна йоагІа Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски, В. И. Ленина, А. Шерипова цІерагІча заводий. Производственю - товарни контора, биохимзавода, СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода, «Грознефтехимремстрой» треста къахьегамхой колоннаш.

«Сийле хийла Советски Союза Коммунистически парте», «Перестройка — массане а хІаране а гІулакх», «КПСС XXVII съезд до белгал мел даькхар — кхоачашдергда», ишшта кхыйола лозунгаш, транспаранташ даьхьаш боагІача района къахьегамхой колоннаш чакхйоал центральни майда тІа гІолла.

Тахан цІей дездеш болча района дикагІболча викалашта юкъе ба промышленноста хьалха латташ бола производственникаш М. Мамаев, А. Бандилет, Л. Гаглоев, Ш. Гумаров, С. Евлоев, Б. Цупаев, кхы а дуккхабараш.

Районе эггара йоккхагІйолчарех лоархІаш я «Грознефтеоргсинтез» яха производственни объединени. Доккхий а декхтокхаме а декхараш да цунна хьалхашка латтараш. КІезнга низ болча установкай метта цо хьалъеш я дукхагІа мощность йола, йоккхагІйола керда установкаш, эргайоахаш латт хІанз болх беш йолча установкашкара технологически оборудовани. Из декхар кхоачашдеча докиха шоай даькъа юкъекхуьхь «Грозгипронефтехим», ГроздНИИ институтий, «Грознефтехим» яхача Іилман-производственни объединене специалисташа. ХІаьта технологически процессаш эргаяхара доккха гІо деш я керда хьахинна «Гипробиосинтез», антибиотикий ВНИИ, «Биотехника» яхача Одесски института филиала Іилман коллективаш. Цар колоннаш а чакхйоал трибунана хьалхашка гІолла, хоза кийчъяь а йолаш.

Форда талгІеш санна хьув колонна тІара цІе байракхаш, лозунгаш, транспаранташ. Марша ашарца гІа йийсбеш доагІа бераш, кагирхой, нийсбенна нах, ветеранаш. Ерригача майда тІа санна революцен ала ловз цар иразерча біаргашка. Советски халкъа эггара бочагІдола цІей деадеш ба уж.

Х. АУШЕВА,
Р. АУШЕВ,
М. КАРТОЕВ.

СУРТАШ ТІА: Грозне хинна демонстраци.

А. АИРАПЕТОВЕИ
Р. АУШЕВЕИ сурташ.

Тахан—советски милице Ди

ХАЛКЪА САТЕМ ЛОРАБЕРАШ

Тахан советски милице 71 шу доал. Вай милици сийлен истори долаш я. Правопорядка салташа даь денален къонахчалон гІулакхаш белгалдаьхад вай Даьхено. Цар данъа лаьцад белогвардейцашца, кулакашца, бандитаШца, спекулянташца лоаттабаьча тІема юкъе, майра лийтаб немецко - фашистски захватчикашта духьала, говза гучабаьхаб зуламхой, ца хулийташ сецадаьд тайп-тайпара дола зуламаш.

Милице органаш вІашагІтехараш ба В. И. Ленин, Ф. Э. Дзержинский, М. В. Фрунзе, Г. Ц. Петровский. 1917 шера 28 октябре (10 ноябрь) чурча гІулакхий халкъа комиссариато Владимир Ильич Ленина инициативаГІа ІІанйцар «Болхлой милицех» бола соцам. Болхлойн салтийн депутатий моттигерча Советий исполнительни орган хиларах тарра, из хьаяра эттара хьалхара документ дар ма.

Советски милице ди дезделл вай белгалдоакхх чуй еррига революционни, тІема, къахьегама традицеш дІахоьхьо хилар.

Правопорядок лораеча советски милице болхлоша кІезига даьдац денал дола гІулакхаш Нохч-ГІалгІайчене а. Граждански тІом лаьттача шерашка цар лораяьй революционни порядок, ЦІеча Эскарца цхьана белогвардейцаш бохабаьб, уголовни политически бандитизмаца къовсам лоаттабаьб.

Уж къовсам лоаттабаь нах ба Кравцов Петр, Ханиев Махьмад, Гандаров Элберд, Пузаков Дмитрий, Еременко Прохор, Кагроманян Гайк, Кагерманов Чоба, Тумбинский Константин, кхьбараш.

Халкъа боахам меттаоттабеча, индустриализацийн коллективизацийн еча хана милице халкъа новкъостал дова, нІманий махинацеш сецайоьра, толамех къовсам лоаттабора бандитаШца. Са ца кхоьш керда социалистически порядок чІоагІаьш хилар Ушаев Мазлак, Изергин Георгий, Дымпер Адам, кхьбараш.

Нохч-ГІалгІайчен милице денале даьхьа лаьцар МагІалбик дІалаьцача. Тийгка дукъ тІа кхьаьчча моастагІчоа духьала тІом беча. ХІаьта, фашисташа Нохч-ГІалгІайчен лоаМашка боссаьйр эпсийн шоай Даьхе ехкийн йоккха парашютни десант, тІехьашкахьаьа хьатІа тІом а баь, Грозный дІалаша гІерташ. Къонахчал долаш тІом бІо милице бІухоша.

Фашистски командоване лаьрхІадар цу операцеГІа фронте латта вай эскаш шийна тІа а эза, ший эскар лучьале йоацаш хьаччайта. Вакъда милицен НКВД эскаран хІалакийо моастагІчун группировка. Цига дукхаНеша шоай са дІаделар гитлеровцашта духьала тІом беш. Царех ґ ра Нохч-ГІалгІай АССР НКВД бандитизмаца къовсам лоаттабара отдела начальника заместитель Гудиев Тухан, уголовни розыска отдела воккхагІвола инспектор Назиров Мухьадин, Грозне милице шоллагІча отдела начальника заместитель Забалуев Владимир.

Сийлахь-боккхача Даймехка тІема юкъе дакъа лоацаш хиннача наха тахан а тІехь болх бу республика чурча гІулакхий органашка. Уж ба Иван Леонтьевич Аванесов, Петр Васильевич Селиванов, Иван Севостьянович Трудков.

40 шу совгІа ха я вай маьрша даха. Бакъда цу ерригача хана къахьегамхой сатем лорабеш, зуламаш ца дуьлийта гІерташ къовсам лоаттабу Нохч-ГІалгІайчен милице болхлоша. Зуламашта духьал лоаттабу къовсам саг ца лозавеш е ца йуьш хулаш бац. Уьх маьршача хана шоай декхар кхоачашдеш зуламхошта духьаларча къовсама байнараш цІаккха бицлургбац вайна, цар цІи йоаккхаогьа вай еза а хеташ. Уж ба Выхалов Василий, Кирин Владимир, Батаев Биберд, Мусаев Іийса, Магомадов Ваха, Шахбиев Іальви.

Советски милицин хьахинна 71 шу даьнна. Дукха хІама хуьцаеннад цун балха тІа. Кхьяраш а хинна дІайттай цун структура а доал дара система а. Вакъда, хуьцаеннаяц хьалха денз хьайоаГІа цун уйла а цу хана денз хьадоагІача ший гІулакха из тешаме хилар а.

ХІанз улишашка, общественни моттигашка порядок лораю милице, оперативно-розыскной гІуланхаш ду, паспортни режим лоаттаяра тІаьчкам лоаттабу.

Партийни советски органаша йоакхо еш хилар бахьан долаш кадрашца чІоагІъаьй уголовни розыск, социалистически рузкъа лечкъадаьра духьаларча къовсама служба, следственни аппарат. хІаьта ишта милице участкови инспекторий а патрульно-постовой а служба.

Правопорядок лораеча, зуламаш ца дайтара, бокъочаш ца телхайтара лоаттабеча къовсаме милице чІоагІале луьц къахьегача коллективаша, бахача наха, еррігача общественносто деча новкъостагІца. Цо айхха цхьана гІулакхаш ца шоай лоІамеча халкъа дружинашца.

Дукхха ба сотрудникаш шоай гІулакх, декхар цІена кхоачашдеш, зуламаш гучадахара юкъе хьинаре дакъа кхоачашдеш, зуламаш гучадоацаш, майра а маькара а гІулакх деш.

Милице дукхха а дукхагІболча сотрудникаша шоай ха, унахцІено, кхьметтел са а кхо ца деш кхоачашду КПСС XXVII съезде оттадаь декхар — советски наха паччахьалкхено шоай сатема йоаккхо елга миччахьа а шоаш бахача хоьрдолаш зуламаштен бокъонаш телхаяраш духьаларча къовсаме советски законех бизза пайда эцара декхар.

Милице сотрудникаша майра, маькара, шоаш кхо ца беш деча гІулакхий цхьадола масалаш йоаладергда вай.

Нохч-ГІалгІай АССР МВД-ас, Калмыцки АССР МВД-ас, Ставропольски края УВД-ас йІаьхьача хана лоаш бар Еррингсоюзни розыск кхайкаьх къеьтта зуламе бола В. З. Абдурахимови Р. Х. Арсамурзаеви. Гроозаца нийъъеь группа вІашагІ а теха, зуламаш доаш ю. Деррига а ду кхуьш боагІараш вахара нийсача новкъа бахара. Харц гІулакхаш леладеча цхьаболча боккхагІбарий воча влиянех уж бахар духьа, низ а хьинар а кхо ца деш къахьег.

— Юхьанца айса хІанзара сай болх дІаболабалехьа аьттув баргхиларах шекъяр со, цхьабакъда хІанз-м чІоагІа безабеннаб сона сай болх.

СУРТА ТІА: кхелетарий гІуланхашта йола инспектов, йоккхагІйола лейтенант Л. Акаева.

Р. АУШЕВА surt.

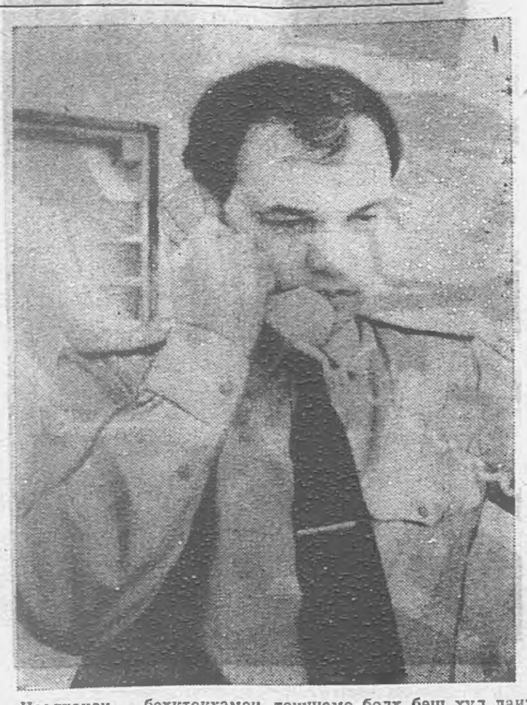

Кхелетарий гІуланхашта йолча инспекце болхло, милице йоккхагІйола лейтенант Акаева Лейла дика йовзаш саг я Сунженски РОВД коллективе. Массехк шу да цо из чоалхане, атта доаца декхар кхоачашду. Орджоникидзевская яхача станице харц гІулакх леладу цхьа кхелетар висавац цун теркама кІал воацаш. Каст-каста хьагулбу цо уж ший кабинете, уж бах-бахача моттигашка ух, цар даьшца-ноаношца, гаргарча нахаца, новкъосташца, цар дешача школашкарча хьехархошца айхха бувзаш лоаттаду Лейлас, бесеДерриГа а ду кхуьш боагІараш вахара нийсача новкъа бахара. Харц гІулакхаш леладеча цхьаболча боккхагІбарий воча влиянех уж бахар духьа, низ а хьинар а кхо ца деш къахьег.

— Юхьанца айса хІанзара сай болх дІаболабалехьа аьттув баргхиларах шекъяр со, цхьабакъда хІанз-м чІоагІа безабеннаб сона сай болх.

СУРТА ТІА: кхелетарий гІуланхашта йола инспектов, йоккхагІйола лейтенант Л. Акаева.

Р. АУШЕВА surt.

БЕХКТОККХАМЕ БОЛХ

Гудермесски ГОВД социалистически доалахьенна къоалаш дарца къовсам лоаттабеча отделе оперуполномоченни наІарах хІама техар. Шеволча чува пурам делар милице капитана К. Дударева.

— ГІишлон управленена чуйоагІача СМУ-11 штукатуралла болх беш ва со, — аьлар чувеначо. — Зурабов Сергей я са цІи. Шо долча со воалаваь никъ малагІа ба дувца лов сона. Алапи хьеэача хана цкъа доацаш дукхазза зийнай аз платежни ведомосташ тІа дІаязъяь сайна бовзаш боацача дуккхача наьха цІераш. Уж тхо долча болх беш боацилга белгала ховш да сона. Из фуд кхетадеш вац со, тахка дезар-кх из гІулакх.

...СМУ-11 расчетни отдела бухгалтерелла балха эттар массехк шу хьалха Махмадова ШапаІат. Дукха ха ялалехьа, 1983 шера октябрь бетта, СМУ-11 керттерча бухгалтера балха тІа хьайнцар цун гаргара саг, веший сесаг Махмадоза Залпаъ. Паччахьалкхен рузкъана тІакховлара еш йола кийчо яр из. ШапаІат ше лаьрхІар кхоачашде йолаелар. Цу гІулакха шоай зуламеча группана юкъеэзар цо ГІишлонмонтажни управлене кассир Солтымурадова Надежда, ший дикагІйола неш. Духьал цхьа шу совгІча юкъа, 1984 шера январь бетта денз 125 эзари 459 сом паччахьалкхенна материальни зе дир цу группа доакъошхоша.

ТІехьагІа ахча шоай киса доллара Махмадоваси Солтымурадоваси хІара бетта кІезигйора госбюджете дІачутела налогаш, справкашна харцахьара сведенеш дІаязйора, отчетносте кегар а боллаш. Цо аьттув лора банкера ахча хьаэача хана чекаш шоашта ма хетта хьаязъяра. Керттерча бухгалтера З. Махмадована ха а ховш, 11452 сом кассе хьакхаьча выручка банке дІачу ца луш дита хиннад Н. Солтымурадовас. КІеззиг-дукха ха яьнначул тІехьагІа, цхьа барт а баь, М. Махмадоваси Н. Солтымурадоваси увттае йолаяьй, шоай организаце болх беш боаца нах ведомосташ тІа дІа а язбеш, царна аванс, отпускной ахчаш, депонированни суммаш дІателарах йола платежни ведомосташ. Цу наха ахча хьаййца хиларах харцахьа а бакъахьа а кулг ше яздеш хиннад кассира Н. Солтымурадовас.

Цу тайпара кегар лелабе царна аьттув луш хинна хІама да Гудермесски ГорФо болхлоша шоай декхараш талмастта кхоачашдеш хинна хилар. Иштта, мас а ла, 1984—85 шерашка, уж къоалаш хийцца деш латтача юкъе, городской финотдела инспектора Оздамиров е и воккхагІволча ревизор-инспектора Горяйновен планови проверка яь хиннай нахагара ахча кІалхьежаделга нийса дий хьожаш. Цхьабакъда, гІулакх формально цар кхоачащдар бахьан долаш, чуссцаяь налогаш ерригаш а бюджете дІачу ца тийнналга гучадаьккхадац цар.

Кулг цар шоаш язделга а, болх беш боаца нах ведомосташ тІа дІа а язбеш, царна аванс, отпускной ахчаш, депонированни суммаш дІателарах йола платежни ведомосташ. Цу наха ахча хьаййца хиларах харцахьа а бакъахьа а кулг ше яздеш хиннад кассира Н. Солтымурадовас.

Цу тайпара кегар лелабе царна аьттув луш хинна хІама да Гудермесски ГорФо болхлоша шоай декхараш талмастта кхоачашдеш хинна хилар. Иштта, мас а ла, 1984—85 шерашка, уж къоалаш хийцца деш латтача юкъе, городской финотдела инспектора Оздамиров е и воккхагІволча ревизор-инспектора Горяйновен планови проверка яь хиннай нахагара ахча кІалхьежаделга нийса дий хьожаш. Цхьабакъда, гІулакх формально цар кхоачащдар бахьан долаш, чуссцаяь налогаш ерригаш а бюджете дІачу ца тийнналга гучадаьккхадац цар.

ТІехьагІа ахча шоай киса доллара Махмадоваси Солтымурадоваси хІара бетта кІезигйора госбюджете дІачутела налогаш, справкашна харцахьара сведенеш дІаязйора, отчетносте кегар а боллаш. Цо аьттув лора банкера ахча хьаэача хана чекаш шоашта ма хетта хьаязъяра. Керттерча бухгалтера З. Махмадована ха а ховш, 11452 сом кассе хьакхаьча выручка банке дІачу ца луш дита хиннад Н. Солтымурадовас. КІеззиг-дукха ха яьнначул тІехьагІа, цхьа барт а баь, М. Махмадоваси Н. Солтымурадоваси увттае йолаяьй, шоай организаце болх беш боаца нах ведомосташ тІа дІа а язбеш, царна аванс, отпускной ахчаш, депонированни суммаш дІателарах йола платежни ведомосташ. Цу наха ахча хьаййца хиларах харцахьа а бакъахьа а кулг ше яздеш хиннад кассира Н. Солтымурадовас.

...СМУ-11 расчетни отдела бухгалтерелла балха эттар массехк шу хьалха Махмадова ШапаІат. Дукха ха ялалехьа, 1983 шера октябрь бетта, СМУ-11 керттерча бухгалтера балха тІа хьайнцар цун гаргара саг, веший сесаг Махмадоза Залпаъ. Паччахьалкхен рузкъана тІакховлара еш йола кийчо яр из. ШапаІат ше лаьрхІар кхоачашде йолаелар. Цу гІулакха шоай зуламеча группана юкъеэзар цо ГІишлонмонтажни управлене кассир Солтымурадова Надежда, ший дикагІйола неш. Духьал цхьа шу совгІча юкъа, 1984 шера январь бетта денз 125 эзари 459 сом паччахьалкхенна материальни зе дир цу группа доакъошхоша.

ТІехьагІа ахча шоай киса доллара Махмадоваси Солтымурадоваси хІара бетта кІезигйора госбюджете дІачутела налогаш, справкашна харцахьара сведенеш дІаязйора, отчетносте кегар а боллаш. Цо аьттув лора банкера ахча хьаэача хана чекаш шоашта ма хетта хьаязъяра. Керттерча бухгалтера З. Махмадована ха а ховш, 11452 сом кассе хьакхаьча выручка банке дІачу ца луш дита хиннад Н. Солтымурадовас. КІеззиг-дукха ха яьнначул тІехьагІа, цхьа барт а баь, М. Махмадоваси Н. Солтымурадоваси увттае йолаяьй, шоай организаце болх беш боаца нах ведомосташ тІа дІа а язбеш, царна аванс, отпускной ахчаш, депонированни суммаш дІателарах йола платежни ведомосташ. Цу наха ахча хьаййца хиларах харцахьа а бакъахьа а кулг ше яздеш хиннад кассира Н. Солтымурадовас.

Цу тайпара кегар лелабе царна аьттув луш хинна хІама да Гудермесски ГорФо болхлоша шоай декхараш талмастта кхоачашдеш хинна хилар. Иштта, мас а ла, 1984—85 шерашка, уж къоалаш хийцца деш латтача юкъе, городской финотдела инспектора Оздамиров е и воккхагІволча ревизор-инспектора Горяйновен планови проверка яь хиннай нахагара ахча кІалхьежаделга нийса дий хьожаш. Цхьабакъда, гІулакх формально цар кхоачащдар бахьан долаш, чуссцаяь налогаш ерригаш а бюджете дІачу ца тийнналга гучадаьккхадац цар.

Кулг цар шоаш язделга а, болх беш боаца нах ведомосташ тІа дІаязбаьлга а, паччахьалкхен рузкъа цар лечкъадаьлга а гучадаккхара кІоаргга а компетентни а экспертиза яь хиннай, уж гІулакхаш бокъонца цар даь хилар бакъдаьд. Бехке барий «художественнаш» ювца уголовни деша делаш 30 том хилар.

Почерковедически экспертиза яра даькъе хьаьстта белгалдаьлар НГІАССР МВД ЭКО воккхагІвола эксперт милице капитан В. Маруценко, хІаьта уголовни дело тахкара лоархІаме гІо дир следствена республика МВД следственни отдела следователя, милице капитана Б. Точиева. Следстви еча юкъа лоткъамаш нийцад 700 совгІача сагагара. Іалаьмате дукха яьй почеркаш тохкаш йола экспертизаш, цар техкай наха кулгаш яздаь хинна 3,5 эзар совгІа моттиг. Иштта, болчча бесса хьагучабаьннаб паччахьалкхен доалахьенна кайийттараш — Ш. Махмаева, З. Махмаева, Н. Солтымурадова, В. Горяйнов, Еррригаш а уголовни бехкхкхаме эзаб уж, чубахка бе-бе ханаш а тохаш.

ГІулакх дІадоладича денз из чакхдаллалца расследовани еш хилар МВД къаьстта лоархІамеча гІулакхех воккахгІвола следователь, милице майор Евлоев Іаббаса Руслан. Социалистически законноста принципаш цІенхаштта лора а еш, лаккерча квалификаце правовед ше волга хьагойтар Р. Евлоева. Пхийтта шу да цо из бехкхкхаме декхар кхоачашду. Цун гІулакха чІоагІа гІо ду Казахски паччахьалкхен университета деша вагІача хана цо Іоьвча зиннеш.

А. ПЬЯНИКОВ, юрист.

ПОДРЯДА НИЗ

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхозе доккхал деш душ, къона вале а дикка опыт Іоаньча кхаш леладечо Исаев Адама кулгалдеча дезала подрядаГІа болх беча звенох. ДоагІаш деш да из сий.

Карара шу долалуш арендни подрядагІа пхе шера леладе 74 гектар лаьтта хьаййцар цо совхозагара, лаьрхІа договор а оттадеш. Цунна доал дара ший дезалхой, гаргара нах юкъе а болаш 5 саг чуьоагІа звено вІашагІъеллар. Фуд царна карагІдаьннар?

— Оахош хьанйцача лаьтта доакъара культураш кхейир оаха, — дувц Исаева. — Дуккхача шерашка тІаІовла баьцаш дІайнйначара хІара гектара тІара 312 центнер моша доакъар даьлар, план 150 центнер йолаш. Доакъара свеклаш итт гектара тІа дІайнйнаяр оаха. Цигара баьннача хьувкъамо къаьстта а гІаддигар тхо.. План 400 центнер йолаш, хІара гектара тІара 1300 центнер доакъара свеклаш чуйийцар. Цу гІулакхаша вІаштІехьдалийтар доакъар Іалашдара кхоъ-ах план е. ТІадоагІача шера совхозагара кхы а лаьтта хьаэца дага да тхо.

ХІаьта малагІа пайда хиннаб звенона. Хьалха хьайнца хинна 8 эзар сом а доацаш, тІехьара кІезигагІа дале 23 эзар сом доагІаргдолаш да звенона. Из хьахьокх экономисташа хьалхха яьча нтого. Гуш ма хиллара, хьийІа къа зехьа дайнадаш.

В. КУРБАНОВ.

ДикагІйола опыт—массанена

ТОЛАМГА ДУГА НАЬКЪАШ

Карарча пятилетке цхьа шу дІадахийтадаш Надтеречни района «Озерный» яхача совхоза хьайбаш леладераша хьалхашка лаьтта декхараш кхоачаш ца деш. Масала, лурчогІа, план 360 тонн йолаш, 374 тонн, дІадахача шера лийрхІачул 74 тонн дукхагІа шура дІаелар цар паччахьалкхенна. Къахьегама овсарле кхы а лакхъеш хьаБоагІа хІанз а. Шера йоагІар 460 тонн йолаш, итт бетта паччахьалкхенна дІаелар 459,4 тонн шура. Цул совгІа, хІара біаь Іатта тІехьара біаь Іасилг хьакъоастадаьд. Хьайбаш леладераша уж толамаш мишта доах хьажа цу боахаме даха хилар тхо укх деношка.

Шурий комплексана хьалхашка аьшка саьргех яь карт яр. Цунгара денз долалу, шинна оагІорахьа егІа гаьнаш а йолаш, тай теха нийсдина санна дола асфальт йилла наькъа такилгаш. Цхьабакъда, дар тІа ког баккхийташ молхаш техача дизбаръере гІолла чакхьаннначул тІехьагІа мара. ХІаьта хьайбаш латтача чувитац кІай халат доацаш.

— Бруцеллез дола тайптайпарча фух доахан дар хьалха укхаза леладеш. Цудухьа хадданза кхоачашъяцар шура яккхара планаш. ЧІоагІа новкъарле еш, ла йиш йоацаш хІама дар из, — дувц совхоза директора Завгаев Апе. — Цудухьа цамогаш дола, къьна доахан дІа а даьха, тишача фермана метта біарчча комплекс хьал а яь, лазараш кхы дІадаржардоацаш эша гІулакхаш а даь. Іаьржа-боарха фух дола къона доахан дІаоттадир укхаза. Дукха шура лу цар хІанз.

Хьайбаша доал мишта ду хьажа комплекса цхьоалагІча корпуса чу долх тхо. Сийрда, цІена, тоъал йІайха яр чухьа. Шоашта хьалхашка дилла доакъар дуаш сатийнна латтар доахан. Дика тоаденна, цІена дар уж.

Цхьан хІамо теркам тІаэзар тха. Хьалхарча мугІарах латтача доахана хьаьшка йилла силос, шоллагІча мугІарах латтачарна йиллачул шозза хІана яц, аьнна дукхагІа яр, хІаьта кхоалагІча — силоса меттел доакъара цехе хьаьндеш нийчдаь ча дар дилла.

— Соахка февраль бетта подрядагІа болх бе баьлча денз, доакъар шортта дале юкъейоалаяьчул тІехьагІа путевка тІара таьрахьаш хувцаделар: хьалха 400 лаьттача хІанз 20 километр мара йисанзар. Раьза бац арендатораш ахча доаде, хІана аьлча автобус «хехкарах» хІанз зе паччахьалкхенна а ца хулаш, царна шоашта хул.

ДІабахача октябрь бетта совхозерча хьайбаш леладерий собрани хилар. Хьалха бага хий иккхача санна мотт сеца баьгІараш хІанз зІиракаш мо къамаьл деш бар. Дукха хаттараш а хетараш а дар цар. ХІаравар гІулакх тоадарга бода никъ лаха гІертар. Царна дагайоаллар ремонтни база, хина лини, цамогаш дола хьайбаш, доакъараш дика ца хилар. Цхьаннена асфальт безаш моттиг а нийсъелар.

— Мегад, — аьлар директора. — Асфальт лохаргба вай. Из Іобилла нах а корабоагІаргба. Безе гІишлонхой а болаш ба.

Цхьан юкъа сатем эттар зале, тІаккха цхьанне экхийта аьлар:

— Асфальт корабоагІаргба яхалга дика къамаьл да, цхьабакъда, наькъаш дехкараш гІишлонхойн, ца лехача мегаргба. Кхы хІама а ма эшацар укхаза уж кхабаь мара.

Массане а дика кхетадир цу дешай маІаш. Шийга хьадулургдар кхычоа дІаІадилла а совлен ахча доаде а лаьрхІа вацар арендатор. Иштта хул да ше хилча...

ГІишлонхой-м сенна буви, дуккхача ца эшача специалистех а мукъаьаннай фермаш. Боацаш ба бригадираш, учетчикаш, ветеринарни-лораш, зоотехникаш. Цар деш мел хиннар біукъожа ца беш арендаторо ше хьаьду. Мича бахаб тІаккха «мукъабаьннараш». ДукхагІбараш мугІарера болхлой санна къахьегаш ба. Масала, шоллагІча ферме заведующи хинна В. Магомадов дог раьза долаш бежа Іу вахав.

Шоай алапеш бухсоцца хьахулачох тийша долга кхетадаь нах овсаре болх беш ба. Из Іилма дика дайзарех ба совхозера арендатораш Умаров Казбек, Детхаджиев Хьасан, Халиев Дода, Ахмадов Мада, Тепсуркаев Іаддал, дукхха кхьбараш.

Масала, Умаров Казбек керте латта арендни ферма. Хьалха укхаза болх беш бар бригадир, учетчик, зоотехник, фуражир, осеменатор, виъ бежаІу, пхиъ доярка, шиъ хьахо. Штатни расписане бокъо лора из де. ХІана бархІ саг мара висавац ферме. Шоана гучча бесса нах шозза хІана бац аьнна кІезигбеннаб, хІаьта гІулакхаш тоаденнад.

ТІаккха совхоза фу ихоач арендаторашкара?

Масала, совхозо арендатора центнер шурах 34,5 сом лу. Плановичул 7 сом кІезигагІа да из. Бокъонца дІадодац хиннаЧунга хьежача шозза кІезигагІа да. Совхоза кассе дус создаьнна ахча. Арендатораш планел дукхагІа йохнача шурех лур а боахама кассе кхоач.

Нагахьа санна совхозерча хІара бежана дийнахьа тІакхета дозал юкъера лаьрхІача 350 грамм дале, арендатораша доалдерашта 800 — 1000 грамм тІакхет. Из плановичул шоозза ахази дукхагІа да. Цох хьахулар а совхоза «бохча чу» дода.

Арендни подрядо айдаьд наьха хьинар. Цудухьа хІара дийнахьа тІакхет шура, дулх, кІезигагІа доаду доакъар, алсамдоал наьха алапеш.

Бакъда, уж хьалхара результаташ мара яц. Шеко яц, дІахо йодача хана совхоза хьайбаш леладерий гІулакхаш кхы а дикагІа хургдолга. Хано дІадехар да из.

М. ЭРЗИЕР.

ХАНО ДІАДЕХ

Дукха ха йоацаш Шалински района «Джалка» совхоза директора Р. Сулимановнен керттерча зоотехника М. Зазалаевнен юкъе укх тайпара къамаьл хилар.

— Вай ферме болх беш бола дояркаш. Минеральные Воды яхача городера-м кхувлац Іа? — хьаттар директора.

— Фу дувц Іа!? — цец а ваьлар, раьза воацаш а хьайзар зоотехник. — Мала ухаргва хІара дийнахьа цу городе дояркаш хьакхувла?

— Вай дояркаш лелабеча автобуса шофер ухаргва, — аьлар директора. — Хьажал цо бухгалтере тахан хьачуеннача путевкага.

ХІанз кхийтар зоотехник директора яхачох. Путевка тІа сийнача шаькъаца дІаязбаьбар дояркаш цкъа ферме дІабугаш автобусо баь никъ. Из 400 километр бар!

— Ай, из миссел никъ-м ткъозза вахача а мича берг-ба цо, — аьлар зоотехника.

— Цудухьа ца баьча балхах дуккха ахча эцаргда, транспорт ший гІулакха хехка доагара - смазочни материалаш Іоаергья. Совхоза цох фу «пайда» баргба ала аз хьога: шура центнер якхарга дІадодар лакхлургда. — дІахо дувцар Р. Сулиманова.

— Шофера ший хьашт-дола километраш Іоязъю, ферма кулгалхочо путевкана Іатіа ца хьожаш кулг язду. Мел цун кисара луш да шофера алапи, — корта оагабир М. Зазалаева. — Зе-м духхьал паччахьалкхенна мара хилац. Мишта дІабоакхаргбар-те из кегар?

— Сона корадаьд цу лазара дола дарба, — велавелар директор. — Арендни подряд юкъейоалае еза. Цо деррига а ши-ший моттиге дІаоттадергда.

Р. Сулиманова яьхар бакъ хилар. Балха керда форма путевка тІара таьрахьаш хувцаделар: хьалха 400 лаьттача хІанз 20 километр мара йисанзар. Раьза бац арендатораш ахча доаде, хІана аьлча автобус «хехкарах» хІанз зе паччахьалкхенна а ца хулаш, царна шоашта хул.

ДІабахача октябрь бетта совхозерча хьайбаш леладерий собрани хилар. Хьалха бага хий иккхача санна мотт сеца баьгІараш хІанз зІиракаш мо къамаьл деш бар. Дукха хаттараш а хетараш а дар цар. ХІаравар гІулакх тоадарга бода никъ лаха гІертар. Царна дагайоаллар ремонтни база, хина лини, цамогаш дола хьайбаш, доакъараш дика ца хилар. Цхьаннена асфальт безаш моттиг а нийсъелар.

— Мегад, — аьлар директора. — Асфальт лохаргба вай. Из Іобилла нах а корабоагІаргба. Безе гІишлонхой а болаш ба.

Цхьан юкъа сатем эттар зале, тІаккха цхьанне экхийта аьлар:

— Асфальт корабоагІаргба яхалга дика къамаьл да, цхьабакъда, наькъаш дехкараш гІишлонхойн, ца лехача мегаргба. Кхы хІама а ма эшацар укхаза уж кхабаь мара.

Массане а дика кхетадир цу дешай маІаш. Шийга хьадулургдар кхычоа дІаІадилла а совлен ахча доаде а лаьрхІа вацар арендатор. Иштта хул да ше хилча...

ГІишлонхой-м сенна буви, дуккхача ца эшача специалистех а мукъаьаннай фермаш. Боацаш ба бригадираш, учетчикаш, ветеринарни-лораш, зоотехникаш. Цар деш мел хиннар біукъожа ца беш арендаторо ше хьаьду. Мича бахаб тІаккха «мукъабаьннараш». ДукхагІбараш мугІарера болхлой санна къахьегаш ба. Масала, шоллагІча ферме заведующи хинна В. Магомадов дог раьза долаш бежа Іу вахав.

Шоай алапеш бухсоцца хьахулачох тийша долга кхетадаь нах овсаре болх беш ба. Из Іилма дика дайзарех ба совхозера арендатораш Умаров Казбек, Детхаджиев Хьасан, Халиев Дода, Ахмадов Мада, Тепсуркаев Іаддал, дукхха кхьбараш.

Масала, Умаров Казбек керте латта арендни ферма. Хьалха укхаза болх беш бар бригадир, учетчик, зоотехник, фуражир, осеменатор, виъ бежаІу, пхиъ доярка, шиъ хьахо. Штатни расписане бокъо лора из де. ХІана бархІ саг мара висавац ферме. Шоана гучча бесса нах шозза хІана бац аьнна кІезигбеннаб, хІаьта гІулакхаш тоаденнад.

ТІаккха совхоза фу ихоач арендаторашкара?

Масала, совхозо арендатора центнер шурах 34,5 сом лу. Плановичул 7 сом кІезигагІа да из. Бокъонца дІадодац хиннаЧунга хьежача шозза кІезигагІа да. Совхоза кассе дус создаьнна ахча. Арендатораш планел дукхагІа йохнача шурех лур а боахама кассе кхоач.

Нагахьа санна совхозерча хІара бежана дийнахьа тІакхета дозал юкъера лаьрхІача 350 грамм дале, арендатораша доалдерашта 800 — 1000 грамм тІакхет. Из плановичул шоозза ахази дукхагІа да. Цох хьахулар а совхоза «бохча чу» дода.

Арендни подрядо айдаьд наьха хьинар. Цудухьа хІара дийнахьа тІакхет шура, дулх, кІезигагІа доаду доакъар, алсамдоал наьха алапеш.

Бакъда, уж хьалхара результаташ мара яц. Шеко яц, дІахо йодача хана совхоза хьайбаш леладерий гІулакхаш кхы а дикагІа хургдолга. Хано дІадехар да из.

М. ЭРЗИЕР.

Доаэол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ШИ НИКЪ

Ханага диллача уж ши событи цхьана нийслуш этгар гIулакх: 27—28 октябре Гааге хилар оборона министрийн боарамера НАТО ядерни планированеи группа сесси, хIаьта 28—29 октябре Будапеште чакхъьлар Варшавски Договора чуйоагIача паччахьалкхений кхыча мехкащарча гIулакхий министрий комитета заседани. Шаккъа а вIашагIкхетар чакхдаьлар коммюникеш тIа а эцаш. Цу шинна коммюнике тIа дIаязъъь я хIанзарча хана доархIамегIа дарех долча дешай хьакъехьа — герзаш Іоаделга, этгара хьалхарча аргIагIа ядерни дараш а долаш, юхатоха лаьрхIа йола процесс дегIайоалаяра перспективех йола вIашдухьала латтача военнаш шин организаце позицеш.

ЧIоагIа теркам тIаозаш я документий сравнительни анализ, дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тоаделга догдоахилгеи тIема низаш вIашдухьала лоаттадар кIезигделгеи хьадаь долча гаьна кхетар юкъерча боарамеи кIезигагIеи дола ракеташ дIаяхара хьакъехьарча советско-американски Договора кIал Вашингтоне кулгаш яздар теркал дича хIаьта а. Из догдоахилге чIогIъеннай советски а американски а ракеташ дIаяха йолаяларца.

Хала хете а, бакъдар аьлча, белгалдакхха доагIа ядерни герзий а моллагIдар санна долчя герза а арсеналаш кIезигъяра проблемашка бода шин организаце никъ дуккагIча даькъе тайп-тайпара болаш бусилга. Гаагски коммюнике тешал деш ма хиллара, натовски мехкаша хьалха а санна лерхI советско-американски бартагIа дIаяха езаш йолча ракеташта «компенсаци» ярга гIулакх кхоачашде. Цу тайпара долча документаш тIа хулаш яраш санна йолча формулировкашка белгалдоаккх, дIахо йодача хана а ядерни герзаш Іоаде лерхIаш къулбаседаатлантически блок йолга. Коммюникена кIал кулгаш яздьраша «берригаш раьза а хинна цхьа баот бир дIахо йодача хана НАТО-на оперативни хиларга диллача дохаде могаргдоаца а гибки дола а тайп-тайпара ядерни низаш Европе эшаргдолга, кхерама боарамашн характери теркал йича гаьна кхетарца ерригача спектрагIа доагIIача тайпара».

Цхьабанъда Гаагски вIашагIкхетара юкъе даькъалоацаш хиннараш «беррига раьза а болаш» яхилга сел бакъде йиш йолаш дац. Белгийски вихалий официальни заявленешкарен дунен пресса комментарешкарен гучадаьннад. Брюссела сессена кийчъяь НАТО доклад харцаьъа лаьрхIалга, цун авторашш (США-н Англий) фегарча а форда тIарча а базировакие ядерни герзашта, хIаьта иштта 500 километрага кхаччалца кхета йиш йолча ядерни герза а модернизаци яра тIехьа хиннабале а.

Белги ше цхьаь яц Европе ракетво-ядерни пружина соттадара планашта йолча ший оппозице. «Монд» яхача французски газето белгалдаькхха ма хиллара, «къулбаседехьара» мехкаш, Италий, къаьстта ФРГ сел гIадъяха хьежаш яц тактически ядерни герза модернизаци ярга, инциденташ ца хилийта тIерташ шоашта могар деш дале а». Гааге барт баь беце а, бух соццаш йолча коммюникех гIулакх довзаш болча обозревателаша деча тешалагIа, салоIам хинна доккха са даькхад, хIана аьлча, кхы вIалла деце а арахьара дIагIахьежача хIаьта а «альянс ший цхьоагIо йолаш йисандаь».

ХIаьта миштай Малхбузен реакци Будапеште хиннача социалистически мехкий викалий заседанс итогашта? Цу даькъе чIоагIа белгала я ФРГ кхыча мехкащарча гIулаккий министра Ганс-Ритрих Геншера заявлени, цо могабаьб Будапештски совещане Европе кхерамзле хилийтараи цхьана гIулакхаш леладайтараи йолча совещане дакъа лозаш йолча паччахьалкхений Венски вIашагIкхетараш кастта чакхдаргда, дикка чIоагIа позитивни итогаш а йолаш, аьнна баь тIахьехам. Венски вIашагIкхетар толаме чакхдаккхаро, белгалдаькхад цо, Атлантике денз Урале кхаччалца Европе герзашца кийчдаь низаш моллагIдар санна дола герзи кIезигдара йолча переговорашка бода никъ хьабелларгба, аьнна.

Шерра багаяха ювцаш я социалистически мехкий кхыча мехкащарча гIулакхий министрий коммюнике тIера машар чIоагIбара, герзаш дIадахара, этгара хьалха ядерни дараш а долаш, цхьатаррарча бокъонийн, шоай лоIаме хилари суверенитета езара ларда тIа вIаши гIойле йолча тайпара цхьана леладу гIулакхаш вIаштIехьдахара оагIорахьа дунен политике бокъонца хувцамаш делга Іалашдара шоашта мелюгар дергдолаш дола дехкараш чулоацаш йола положенеш. Цу принципаша хаддана белгал а яьхай, белгал а йоах вай мехка арахьара политика революци хиннаучул тIехьагIарча историе ший 72-ча шера чу беннача вай лакхленгара хьежача дукха мехко. Цу итташ шерий ха йоаццаш хиина Варшавски Договора организацен НАТО-н вIашагIкхетараш, хетаргахьа, хIанзарча дунен дегIадара чоалхавеча а хилча а процессе алхха деталаш санна мара холуш дац. ХIаьта а цар юха а хьахьокх, даьссача хабаранца а доацаш, гIулакхаца ядерни герзах дуне мукъадакхха гIертар мича ва.

Виталий ЧУКСЕЕВ.

АФГАНИСТАН: РЕСПУБЛИКА КЕРДА ИНИЦИАТИВАШ

ТIехьарча хана Афганистана Республика арахьарна политика даькъеи чурча политика вахарех бIарча хьанийача афганский проблема къоастаяра дикка чIоагIа влияни е тарлуш дола цхьадола керда наькъаш белгалдаьннад.

10 ноябре советски конструктор А. Н. Туполев вай 100 шу дуз (1888—1988).

СУРТА ТIА: академик, Социалистически Къахьегама кхозза Турпал, Ленинский Паччахьалкхени премей лауреат Андрей Николаевич Туполев.

НГIАССР паччахьалкхен преми яккхара

Литература, искусства, музыка, архитектуран кинематографеи даькъе НохчГIалгIай АССР Паччахьалкхен преми хьежаяра йолча комиссе хоам бу 1987 шера преми яккхара укх тайпара балхаш могадаь хиларах: «Вайнах» яхача халхара Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен ансамбла программа. комиссе хоам, бу 1987 шера октябре чакхъьянна а художественни совето тIаийца а яр, ноябре-декабре Поволжья городашка — Горькие, Чебоксаре, Йошкар-Оле, Саранске хиннача гастролешка дуккхача зрителашта а иштта г. Ленинграде хиннача доазол арахьарча туристашта а бIаргайойта а яр. «Вайнаха» керда программа бIаргаяйнай вай зрителашта а.

Кинорежиссера РСФСР-ен НГIАССР-ен заслуженни деятела, СССР кинематографистий Союза члено Ильяс ВахIдович Татаева даькхха «АтагIен хала бIаьстий» яха фильм. Цу фильме къаьгга хьагу режиссера граждански позиции. Из хьахьекхад Центральнин моттигерчеи телевидене гIолла.

Хьамсара газет дешараш, комиссе дех шугара цу могадаьча балхех шоашта хетар хьаалар.

Оаш хьаахийтарга хьежжа кепаеттаргьа шун предложенештен замечанештен.

Л. АУШЕВА.

Баскетболисташта хетадаь

«Физкультура и спорт» яхача издательствос арадаькхад СССР-а заслуженни тренера Гомельский Александра «Центровые» яха книжка.

Баскетболах ловзарашта юкъе центровой керттера ва. Ловзашбарий аьттув балар ерригача команда толамах тийша да. Книжка автора бовзаш ба баскетболах ловзара беррига дикагIа бола центровойш, хIана аьлча из Дуккхача шерашка хинна вовзаш вола тренер ва. 13 очерка тIа дувц баскетболисташта ловзаш карагIдаьннараш, цар характеристика, спортивни карьера чакхъьянначул тIехьагIара цар вахар.

Книжка тIа да этгара хьалхарча советски командагара денз сентябрага кхаччалца хиннача командай чемпиоций 37 портрет, вешта аьлча этгара хьалхарча чемпионагара Отара Корсиятара денз этгара тIехьа хиннача чемпионашка Арвидас Сабонисаген Александр Белостепнеген кхаччалца болча чемпиоций портреташ.

«Шеко яц, из бIарга мел вайначунна цIаккха виплург ца хилар». Иштта дIайолалу 40—50 шерашка вовзаш хиннача баскетболиста Ахтаев Увайса вахарахи из ханал хьалха валарахи йола очерк.

Баскетбол езараша безаме дешаргда гIорваьнна волча баскетболиста Гомельский Александра книжка, пайдане а хургда.

Т. АНДРЕЕВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Халкъа кхоллам

САКЪЕРДАМЕ ДУВЦАРАШ

СОГА ЙОЛАЛ ХЬАЙ

— Беррига боккха лоам дIалаьца жа а долаш, еррига аре йизза доахан а долаш, кер чура дог лома а долаш, низах — деналах вохарг а воацаш, куралах ваттIа а воалаш, эзделах визза волча зIамигача саго хье йийхача, пунга маьре гIоргъярий хьо? — хаьтта хиннад Цагена цхьан замаьлха енача йоIага.

— ГIоргъяр со! — аьннад йоIо.

— Даьллахь, йоI, цу тайпарча саго-м шийна цхьа оамал бергбар. Из а е вож а доацача сога йолал хьай! — яьхад Цагена.

САГIА А ЮТIАКХИЙТТАД ЦУННА?

Цхьа Іаьхар а бийна мовлат деша аьнна Цаген вийха хиннав цхьан къеча саго. Из мовлат деша а волавалалехьа, бехказа а ваьнна, цIендас аьннад:

— Даьра, Цаген, хьона бакъдар дийцача, гIурбан даькъа юкъе дахьанза ма дисад тхо укх шера. ГIурбашна лархIа мегаргбарий-те ер Іаьхар?

— ХIана мегарбац, мегарга даьра, — аьннад Цагена.

— Даьллахьа, Цаген, тха зIамагIа вола кIаьнк а ма вар хIанз а тIехьа хьакъыIат дазза. Из а дIалархIа мегаргдарий-хьогI укхох? — тIатехад цIендас.

— Мегаргда, мегаргда, — аьнна, дIавеннача Цагена сихха мовлат дийшад.

—Сесаг, хьаеп, сихха цхьа чаь пела доттал сона! — аьннад Цагена цигара ваьнна, ше цIагIа чуволаллашехьа.

— Аьъ, мовлат дийшача ра вагIаций хьо? — хаьттад цох цецъяьннача сесаго.

— Даьра воагIа, — аьннад Цагена, — хьона лойя мовлати, гIурбен, хьакъыIати кхоъ даьчара-м! Цхьабакъда, меца-м висав.

Иштта дIадоладенна уж дешаш паха хезад, хIаьта нахагара фусамдаьга кхьачад. Цох эгIазвахача фусамдас цIьан дийнахьа аьннад:

— Даьллахьий, Цаген, аз-м сагIийна лаьрхIа ма бийнабар из устагIа. Ма гаьна даькхад Іа из хабар?

— Аьъ, воше, хIанз сагIа а ІотIакхийттад цунна? — яьхад Цагена. — Иштта а дар уж мовлати, гIурбен, хьакъыIати!

СОНА ХЬО-М ГУ

Мерза, хьаьна даа хIама ма хургдийн укхаза, аьнна юрта юкъе дагIа дикагIа дола цIенсш а леха, хьошалгIа вахача Цагена хьалхашка фусам-нанас оттадаьр кIолд яьккхача морзах баь миста берхIен шийла сискали мара хиннадац.

— Ва фусамда! Сона хьомгу. Хьона со-гой? — хоатташ хиннад Цагена, каст-наста мистача берхIа чу шаьра гуш долча фусам даь суртага а хьожаш.

ЮХОВЧА ХАНА САННА...

Сон-сон эзди ва, яхаш къувсаш хиннаб цхьан метте нийсбенна дуаш-молаш шун тIа багIа нах.

— Из-м селла къувса дезаш хIама а дац, — аьннад Цагена. — Эздий вар-м дилла а эздий хургва! Шун тIа Іоховча хана санна эздий вол лаш, шун тIара хьалгIоаттарта шоана, эздий саг!

КХЫ ФУ ДЕ ДЕЗАР ЦО?

— Іа дийшача къонора, тхачул дикагIа найц ма вац, шоана лойя, укх мехка а! — яхаш дув буаш хиннаб Цагена.

— Нахал тIех хинна фуд цунна карагIдаьннар? — хаьттад наха.

— Хьала а даьнкха Іа цунга ахча дIакховдадича, топа пхо санна масса тика тIа гIойя къаракъ а ма дахь цо, шийна увза махорка пачка а ма эц! Кхы фу де дезар цо? — яьхад Цагена.

ДОАКЪАЗАЛ

Кертах чагарташ а яьнна, из кIунзал болаш хиларах чIоагIа саготдеш хиннав Цаген. Цун сатем бе дагахьа цхьан саго аьннад:

— Сагот ма де, Цаген, шек дIа ма вала. Хьо вала а венна, ялсмале кхаьчача, беррига а дошо хургба хьона из!

— Да висса укхан, даьллахь, — эккхийтад Цагена, — дуненахь кIунзал а, ялсмала дошо а хилча, наьхачун тара болаш маца хургбахьогI ер?!

Белам а белхам а

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДАЦ

— Фу хувцаденнад шун юрта перестройка йолаеннача хана денз? — хетт аз Майртуп яхача юрта юкъе гIолла Іододача Искарга берда тIа сайна духьала кхийтача сагага.

— Укх оагIорахьа хIама хувцаденнадац. Дехьа оагIарахь бахачарга хатта, — аьнна, хьехар дир ше малув хьаала ца ловча саго.

Пхи минот ялалехьа Искарга дехьарча берда тIа ер со. Аз даьча хаттара хьалха дар мо жоп деллар цига нийсвенача саго а. Цунна а ланзар ше хьавовзийта а шоай юртара проблемаш ювца а.

— Со свеклаш лелаю Зайпулаев Хьусен ва. Аз дехар ду шута укх Грозненская яхача улицах лаьца язделга. Дукха ха йоаццаш Искарга чу цементовоз кIалгIараяьннай. Шоана гучча бесса во ба никъ. Оаха дуккхаза увттадаьд из дош юрта Совета исполкома хьалхашка, хьадаь хIама-м дац, — юкъевоагIа тха къамаьлла новкъа гIолла дIавода саг.

Иокхха зама я шин даькъа Майртуп екъаш Искарг доагIа. Кьонача а боккхийча а наха чIоагIа дукха еза моттиг я хи йист. Цига йоал юртара гIув, укхаза гIолла бода БIачи-юрта а кхы дIахо а бода никъ. Искарга хьалага хьежача оаладургдац цу хи юсте йоаллача гIувна чура хий наха мела мегаргда аьнна. БIарг дIа мел кхоачача нувхаш, машина оаллаш, басар чухинна банкаш ядар. ХIанаб-те укхазара нах шоай юртарча жIовкъара-Искарга бала боацаш?

ТIехьарча хана цайоагIача моттиге нуьхаш дIатовсар бахьан долаш, гIод техад Б. Мусаевна, Л. Аьбулатовна, Ш. Мусулхановна, К. Аьбулатовна, кхычарана а. Дуьхьал укх юрта бахараш мара кхы ма балара-кха из деш...

Иштта БIачи-юрта ваха Х. Мовтаев нуьхаш Іойоассаеш воалача тIа а кхьаьча, бехктокхаме эзар участкови инспектора. Инспектор тIакхьаьча вецаре юрта бахача наха кхыбараш санна хIама ца оалаш дIавохийтаргвар Мовтаев а. ТIехьарча итт шера юрта бахача наха дагадагIац шоай юрта лостам бара белгий баь. Улицашкара комитеташ хилар фу пайда ба цар хьадеш хIама ца хилча? Цар беча балха дукха сагота бац юрта Совета исполкома кулгалхой. Юрта юкъе меттеп исполкома коа а бац лостам. Ш. Идалов, А. Висаев, К. Упаев ва исполкома здаьн лораярах, коа лостам лоаттабарах алапи йидеш. ЦIхьабакъда, укхаза даьк Іаьсий, лаккха урагIъяхай йоархIаш. ДогIаш дийхха коа этта Іамаш бIаргадайча гуш да, цар болх мишта бу.

— Исполкома председатель цамогаш ва, тIаккха со тIайоагIача сессена кийчо еш ва, — йоах укхаза болх беш волча Идалов Джабраила.

— МалагIча дешашка хьожаргъя сесси? — хетт аз.

— Хоржамхоша тIадехка декхараш мишта кхоачашду депутаташ, — жоп делар цо. Кхы а халкъа образоване дош а да тахка дезаш.

Хьалха тIадехка декхараш мишта кхоачашдаьд депутаташ?

Депутаташта У. Хамидовна, С. Мусаевна — механизаторашта, А. Юсуповна — шофера, Т. Багаевна — хьехархочоа, Э. Таймасхановна «Курчалойский» совхоза парткома секретарана, цхьа шун ах шун хьалха тIадехка декхараш дар: Грозненская яхача улицагIа асфальт билла, къахьегама а тIема а ветераний цIеношка телефонаш яхка, улицагIа электрически сердало хилийта. Кирова, Шерипова цIерагIа улицаш тоае. Царех кхоачашдаь хьалхардар мара дац.

— ХIаьта кхыча юртархой хьашташ кхоачашде вIаштIехьдаьннадий исполкома? — хетт аз Д. Идаловга.

— ВIаштIехьдаьнад, масала, А. Межиевна, Х. Зайнулаевна, С. Юдиевна лаьтан участкаш яла соцам бер. Цхьабакъда, проект па хилар бахьан долаш, укх шера цIеноп де вIаштIехьа па доалаш висар Зайнулаев. Иштта висар Б. Ахматов, Р. Доркаев, Х. Мусаев а. ХIаьта проект йоацаш цIеноп хьалдоладарах гIод техад цхьабаранта. Иштта кхоачашъю укхаза 2000 шу тIакхачале хIара дезала къаьстта фусам, яха программа.

Лаьтта а ссуда а дIаделга иштта хала да-те наха еззача хана проект дIаяла?

А. АРСАМЕРЗАЕВА.

СССР-ан ФРГ-анен юкъера дувцар вIаши кхетадара гIулакхаш Европе машар латтара а чIоагIбара а фактор шоаш долча шин халкъ юкъера цхьана ныахьегалгеи дегIадоагIа.

СУРТА ТIА: советски столицера шийна йовзаш йода моттигаш дика а хеташ дагайоагIа городе Альтенерча «Москва — СССР столица» яхача ТАСС-а фотовыставке енача кхалсага.

Т. КУЛЬБИЦКАЯ сурт. (ТАСС фотохроника).

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 НОЯБРЬ
ЕРА
СОВЕТСКИ МИЛИЦЕ ДИ
I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Здравствуй, музыка!» яха передача.
8.35 — «Здравствуй, музыка!» яха передача.
9.15 — «Петровка, 38» яха художественни фильм.
10.40, 15.30, 17.10 — «Кердадараш».
15.45 — Ашарий ганз. П. И. Чайковский — соль мажор оркестрацара фортепиана дола № 2 йола концерт. 44 сочиненин.
16.40 — «Хьа дезарий дуне. «Ярмаркера» яха документальни фильм.
17.15 — «...Яьхайтта шу даланза а боккхагIа а».
18.00 — XIX партконференце курсагIа. Отчеташ выбораш. 3-гIа передача. «Красный котельщик» яхача Таганрогски завода партком харжарах.
18.45, 23.05 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Действительно — народная». Чурча гIулакхий мехка органий балхах.
20.00 — Советски милице Ден хетадаь концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Советски милице Ден хетадаьча концерта дIаходочар.
23.20 — Актуальни объектив. «Изобретательствон экологии» яхача документальни фильма премьера.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйриймара гимнастика.
8.15 — «Начало личности» яха Іилма-доаржадара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гIа класс.
8.55 — «Там, за грядой синих гор» яха документальни фильм.
9.05 — Испански мотт. Іомабу 1-ра шу.
9.55 — «Экспромт» яха док. фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. И. С. Тургенев. «Отцы и дети».
10.35, 11.35 — Физика. 7-гIа класс.
11.05 — Испански мотт. Іомабу 2-гIа шу.
12.00 — «Затишье» яха художественни фильм 1-ра сери.
13.05 — «Бокхийн бараш бераш» «К нам прилетает Пигас?...» яха документальни фильм.
13.35, 22.35 — «Кердадараш».
13.40 — «Хождение по мукам» яха художественни фильм. 2-гIа сери — «Выбор».
17.10 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).
17.15 — «Хан нахи» яха документальни фильм.
17.35 — Тахан — Дерригача дунен кагирхой ди.
18.05 — «Нохч-ГIалгIайче».
18.20 — «Лостама хьахой» (нохчий меттала).
18.30 — Советски милице Ден хетадаь концерт (гIалгIай меттала).
19.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/16. «Виктория» (Бухарест) — «Динамо» (Минск). Румынера передача. Перерыв (19.50) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «О шляпе, которая не хотела быть волшебной» яха мультфильм. (ЧССР).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Затишье» яха художественни фильм. 2-гIа сери.

11 НОЯБРЬ, ПIАЬРАСКА
I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Советски нийле концерт.
9.05 — Халкъа кхоллам.
9.35 — «Огарева, 6». Худ. фильм.
11.00, 15.30, 16.35 — «Кердадараш».
15.45 — Пятилетка: гIуламхашн нахи. «Петримовера бамниращ» яхача документальни фильма премьера.
16.05 — «ХIама, сендухьа».
16.40 — Прогресс, информаци, рекламе.
17.35 — Амгоа хаанъа цIей — Кортамукъалеи дм. «На стыке пустыни и океана» яха киноочерк.
17.45 — Халкъа ашараш.
18.00 — XIX партконференце курсагIа. Отчеташ хоржамаш. 4-гIа передача. г. Вильнюса «Аудеяс» яхача прядильни фабрике партком харжарах.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — «Тайна желтого куста» яхача мультфильма премьера.
19.15 — СССР халкъа артиста С. Ростоцке фильмаш. «Лаьтти нахи» (1955 шу).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Илли-88.
22.10 — «Взгляд».
23.40 — Боккхийчарна дола мультфильмаш: «Жизнь пополам», «Треугольник».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйриймара гимнастика.
8.15 — «Хкерар фуд ца ховш» Іилма-доаржадара фильм.
8.35, 9.35 — Г.-Х. Андерсена фаьлгаш. 4-гIа класс.
9.05 — Английски мотт. Іомабу 1-ра шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи. Планеташ.
10.35, 11.35 — Музыка. 6-гIа класс. Къовсамах протестан иллеш.
11.05 — Английски мотт. Іомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Затишье» яха художественни фильм 2-гIа сери.
13.10 — «Гаьнардаш юхердари». «Вокхха саги городи» док. фильм.
13.30, 23.00 — «Кердадараш».
13.35 — «Хождение по мукам». 3-гIа сери — «ТIом».
16.35 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
16.40 — «Проблемаш» яха док. фильм.
17.25 — «Негатив» критически журнал.
17.40 — «Душа милосердия» яха фильм.
17.50 — Къамаьл ду НохчГIалгIай ХХ областной партконференце делегаташа (нохчий меттала).
18.05 — «НохчГIалгIайче».
18.20 — «Керттерда — гIулаьхь». НохчГIалгIай цементни заводе хиннача отчет іо-хоржамий партсобранех. (25 октябре хиннача передача юхагойтар).
18.55 — Футбол. СССР чемпионат. «Днепр» — «Жальгирис». Перерыв (19.45) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Шесть веселых пингвинят».
20.50 — Арфа лохх РСФСР заслуженни артистнас. Э. Москвитинас.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Союзни республикий студе фильмаш. «Больше 40 градусов в тени» яхача художественни фильма премьера. «Азербайджанфильм».

РАДИО

10 НОЯБРЬ, ЕРА
СОВЕТСКИ МИЛИЦЕ ДИ

7.45 ГIулаьхь сихдара баргал етташ.
7.57—8.00 Передачай программа. Хаоттам.
8.15 Республикански газетий обзор.
8.27 Передачай программа.
8.30 Лостама хьахой.
8.50—9.00 Бехктокхама дефицит (нохчий меттала).
11.15 «Патриот» (нохчий меттала).
11.30 Халкъа хьашташ лорадеш (нохчий меттала).
11.45—12.00 «Интернационализм — вай вахара закон» (гIалгIай меттала).
15.15—15.30 Арендни подряд болх беш я (гIалгIай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Къамаьл ду районни радиос. Гудермесски районера передача (нохчий меттала).
17.31 Советски милице Денна хетадаь празднични концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.30 Хоамаш.
18.40—19.00 «УнахцIено» радиожурная (нохчий меттала).

11 НОЯБРЬ, ПIАЬРАСКА

7.45—8.00 «Юртара Іуйренаш». Хаоттам.
8.15 Республикански газетий обзор.
8.25 Передачай программа.
8.30 «Бураний кхашка», (нохчий меттала).
8.45—9.00 Дикал — предприяте кизга (гIалгIай меттала).
11.15—12.00 Художественни самодеятельността доакъашхой концерт.
15.15—15.30 Конференцегара конференцега. Дог-айденнаца къахьегама шераш (гIалгIай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 «Мишта ду шоана гIулаьхь?» (гIалгIай меттала).
17.31 «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 ДоттагIлен концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.30 Хоамаш.
18.40—19.00 СССР керттерча закона хувцашехи тIатохарехи йола проект ювцаш (нохчий меттала).

Хаттаршо

Тахан республике гIоллеи Грозней морхаш а йолаш, лаьIо догIа а делхаш, къулбаседа - малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 0—5, дийнахьа 0+5 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 2—4 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковского, ул. 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретаря — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-33-12, промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; юрта бохкама — 2-47-84, 2-90-66; культуре — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорски — 2-89-82.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-33-12, 2-34-84; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-82.

Газет арадувлшинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00317. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковсие, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3655.